Шупашкар район хаҫачӗ ❋ 1932 ҫулхи июлӗн 27-мӗшӗнче тухма пуҫланӑ

ТĂВАН ЕН

59 (9201) № ❋ 2006 ҫулхи майăн (ҫу уйăхӗн) 31-мӗшӗ. Юн кун ❋ Хакӗ ирӗклӗ

❋ Пенси

ҪИТӖНӲ - ХАЛĂХПА ТИМЛӖ ПУЛНИНЧЕ

Июнӗн 8-мӗшӗнче хăйсен профессиллӗ уявне паллă тăвакан РФ Пенси фончӗн управленийӗнче юлашки вăхăтра улшăнусем сахал мар пулса иртрӗҫ. Яваплăхӗ те, ӗҫӗ те хутшăнчӗ. Редакцийӗн паянхи хăни - РФ Пенси фончӗн районти управленийӗн ертӳҫи А.М.ИСАЕВА - хăйсен ӗҫӗ-хӗлӗпе паллаштарать.

- Алевтина Михайловна, управленин тӗп задачисенчен пӗри вăл - персонификаци учетне туса пырасси. Ку енӗпе кăтартусем еплерех?

- Астăватăр ӗнтӗ, 1998 ҫул вӗҫӗнче Шупашкар районӗ, пӗтӗм Чăваш Республикипе пӗрлех, граждансене патшалăхăн пенси страхованийӗн системинче уйрăммăн шута илес ӗҫӗн пӗрремӗш этапне вӗҫленӗччӗ. 2000 ҫултан пуҫласа вара Пенси фончӗн информаци базинчи кашни ҫыннăн уйрăм счечӗ ҫинчи кăтартăвӗсемпе усă курса пенси шутласа пама май тунă. Пенсионерсене те патшалăхăн пенси страхованийӗн системинче уйрăммăн шута илтӗмӗр. Паянхи куна илсен усă уйрăм счечӗсен шучӗ 48 пин те 51.

2002 ҫултан кашни ҫыннăн уйрăм счечӗ ҫине пенсин страховкăлла тата пухăнса пыракан пайӗсем валли куҫарнă информацине, 2003 ҫултан - страхланнă ҫынсен патшалăхăн пенси фондӗнчен ытти, патшалăхăн мар, пенси фондне куҫнă информацине кӗртсе пыма тытăнтăмăр. Управленин специалисчӗсем кăҫалхи мартăн пӗрремӗшӗ тӗлне 2005 ҫулшăн 482 предприятирен 27 пин те 160 страхланă ҫын счечӗ ҫине сведенисем кӗртнӗ. Унта ҫынсен ӗҫ стажне, счет ҫине килнӗ страховкăлла взноссене палăртнă. Вăхăтра сведенисем тăратман предприятисем те пур-ха. Саккуна пăхăнманшăн вӗсем ҫинчен прокуратурăна сведенисем тăратнă.

- Хăвăр енчен мӗнле мерăсем йышăнатăр?

- Ҫулталăк пуҫланнăранпа ку енӗпе ӗҫлекен пай специалисчӗсем уйрăм предпринимательсем ҫине 588,77 пин тенкӗлӗх 584 хушу тăратнă, тăхăр вун саккăрăшӗ тӳлерӗҫ. 433-шӗ пирки йышăну кăларнă, вӗсен сумми пӗтӗмпе 471,33 пин тенкӗпе танлашать. Тӳлев дисциплинине пăснишӗнех прокуратура представителӗпе пӗрле кăҫал виҫӗ хутчен комисси пухма тиврӗ. Унта 21 предприяти ертӳҫине явăҫтарнă.

Кашни ҫул РФ Пенси фончӗ страхланнă ҫынсене вӗсен счечӗ ҫинчи информацие извещени формипе ярса парать. Персонифицированнăй учетăн информациллӗ бази кӗске вăхăтра патшалăхран социаллă пулăшу илес ҫынсене федераллă регистра кӗртме пулăшрӗ.

- Паянхи куна районта пурăнакан пенсионерсен хисепӗ миҫе-ши?

- Апрелӗн 30-мӗшӗ тӗлне пурӗ 13 пин те 464 пенсионера шута илнӗ. Вӗсенчен 10 пин те 163 ҫын ватлăхпа паракан ӗҫ пенсине илеҫҫӗ, 1 пин те 111 - тăлăх ачасен, 687 - социаллă пенси.

- Пенси калăпăшӗ пирки калас пулсан...

- Апрелӗн 1-мӗшӗнче РФ Правительствин постановленийӗпе килӗшӳллӗн, ӗҫ пенсийӗсен базăллă пайӗн виҫине 8,5 процент, пенсин страховкăлла пайне 6,3 процент индексациленӗ. Вăтам пенси хакӗ 2414,51 тенкӗпе танлашать. Индексациленӗ хыҫҫăн, хамăр районтине илес пулсан, пенси тӳлеме 2 миллион тенкӗ ытларах кайма пуҫларӗ. Январь-апрель уйăхӗсенче 143,960 млн тенкӗ пенсисемпе пособисем, федераллă регистрта шутланса тăракан ҫынсене ҫăмăллăхсем выранне 16,612 млн.тенкӗ тăкакланнă.

- Федераллă регистра кӗрекен ҫынсене ҫăмăллăх выранне укҫа пани сирӗн специалистсен ӗҫне кăткăслатрӗ мар-и?

- Ҫаплах, питӗ ҫивӗч ӗҫлеме тивет. Йывăрлăхӗ уйрăмах малтанхи вăхăтра сисӗнчӗ. Халӗ карта кӗтӗмӗр ӗнтӗ.

- Алевтина Михайловна, техника базине лайăхлатни килекен ҫынсен кăмăлне тивӗҫтерни куҫ кӗрет. Уйрăмах клиент службине йӗркелени.

- Чăннипех те, уйрăм пӳлӗмсем пурри хăйӗн ыйтăвӗпе килнӗ ҫынна калаҫăва «клиент-специалист» формăпа йӗркелеме май парать, информаци те вăрттăнлăхра юлать. Ҫавна май ҫын пăлхану кӳмесӗрех специалистран кирлӗ ыйту ҫине тивӗҫлӗ хурав туять. Ҫакна граждансене йышăнас ӗҫӗн пахалăхне ӳстерес тӗллевпе тунă.

- Профессилле уяв кунӗ ҫитнӗ май салам сăмахӗсӗр ниепле те иртеймӗн ӗнтӗ.

- Май пуррипе усă курса ӗҫтешӗмсене чунтан тав тăвас килет. Пенсипе тивӗҫтерессин йывăр ыйтăвӗсене эсир хăвăрăн ӗҫе юратса, тӗллӗ пурнăҫланипе татса пама пултаратăр. Халăхпа тимлӗ ӗҫлеме пӗлнинче те ҫитӗнӗвӗн тӳпи пысăк. Уяв ячӗпе сире!

И.ВАСИЛЬЕВА.

❋ Республика хыпарӗсем

МУНИЦИПАЛИТЕТСЕН ПӖРЛЕШӖВӖ

Майăн 27-мӗшӗ. Эрне кун Шупашкарта кăҫал йӗркеленнӗ муниципалитетсен представителӗсен 1-мӗш съезчӗ пухăннă, пурӗ - 317 делегат. Президент хăйӗн саламлă сăмахӗнче тӗплӗнрех «АПК аталанăвӗ» наци проектне ăнлантарса панă, вăл ăста мӗнле пурнăҫланнине тишкернӗ. Ҫӗнӗ влаҫăн вăя шеллемесӗр ӗҫлемеллине каланă. «Республикăран сирӗн пата каякан пулăшăвăн калăпăшӗ тӳрремӗнех выранта ял хуҫалăх производствине, ҫурт-йӗр строительствине мӗнле аталантарнинчен, ял-поселоксене хăтлăх еплерех кӗртнинчен килет»,- тенӗ Н.В.Федоров. Съездра тăхăр ыйту пăхса тухнă, ҫав шутра муниципалитетсен Канашне йӗркелесси, Уставне йышăнасси, Правленине суйласси. Пурне те ăнăҫлă татса панă. Правлени председателӗ пулма Шăмăршă район ертӳҫине В.П.Фадеева ҫирӗплетнӗ. Правлени йышне ҫавăн пекех пирӗн районӑн администрацийӗн пуҫлăхне А.П.Князева та суйланă.

ИЗВА ОООра - АНЛĂ МЕРОПРИЯТИ

Майăн 26-мӗшӗ. Районти чи пысăк та паллă предприяти - Ишлейри пысăк вольтлă аппаратура завочӗ иртнӗ эрне вӗҫӗнче хăйӗн клиенчӗсемпе партнӗрӗсене пухса виҫӗ кунлăх семинар ирттерчӗ. Пурӗ 80 ытла Раҫҫейри, чикӗ леш енчи предприяти хăйӗн представительне янă. Хăнасене Чăваш Енӗн промышленноҫпа энергетика министрӗ Ю.Волошин, «ЧЭАЗ» АУОн директорӗсен канашӗн председателӗ М.Шурдов, «ИЗВА» ООО генеральнăй директорӗ В.Фомиряков хапăл туса кӗтсе илнӗ. Уйрăммăн илсен, аякран килнӗ хăнасем завод кăларакан продукци пахалăхӗ ӳснине, хакӗ вара пысăк мар пулнине палăртнă. Кун пек семинар заводра иккӗмӗш ҫул иртет.

КӲКЕҪРИ ĂМĂРТУСЕМ

Майăн 28-мӗшӗ. Икӗ кун Кӳкеҫри тӗп стадионта ҫăмăл атлетика енӗпе Чăваш Республикинчи ăмăртусем пулчӗҫ. Тӗрӗссипе, ăмăртусен пӗр пайӗ, мӗншӗн тесен вӗсен тепӗр пайӗ Шупашкарта иртнӗ. Кунта кăтартнă результатсенчен нумайăшӗ стадионшăн чи лайăх кăтартусем пулнă. Чемпионата йӗркелекенсемпе хутшăнакансене стадион килӗшнӗ, вӗсем малашне те Кӳкеҫе килме хирӗҫ мар.

Маларах вара, эрне кун, республикăри спартакиада шучӗпе шкул ачисен ăмăртăвӗсем иртнӗ. Вăл та ҫăмăл атлетика енӗпе. Пӗрремӗш выранa Ҫӗнӗ Шупашкарсем, иккӗмӗшне Етӗрнесем, виҫҫӗмӗшне Красноармейскисем тухнă.

❋ Вырăнтан килнӗ хыпарсем

ШЕМШЕРТЕ ПУЛĂШАҪҪӖ

Иртнӗ эрнери районти социаллă аталану пайӗ ҫумӗнчи правăна пăсассине хирӗҫ кӗрешекен комисси Шемшер ял тăрăхӗнче Профилактика кунне ирттерчӗ. Эрех ӗҫсе ниҫта та ӗҫлемесӗр пурăнакансене вăхăтра тӳрлеме пулăшас тесе кашнинпех уйрăмшар калаҫҫӗ. Ку хутӗнче тăватă ҫынна чӗнтернӗ, йывăр лару-тăрулă пӗр ҫемьене ҫитсе килнӗ.

«Вырăнти комисси кăҫал 15 ҫынна чӗнтерчӗ, ун хыҫҫăн 9-шӗ ӗҫе вырнаҫнă. Ытларах чух Свердлов хуҫалăхӗпе килӗшӳ туса ӗҫе кӗреҫҫӗ. Администраци хăй енчен кил-ҫурт ҫавăрма та пулăшать. Кăҫал строительство ӗҫӗсем пуҫарнă икӗ механизатора материал илме пулăшу патăмăр,- каласа парать Шемшер ял тăрăхӗн пуҫлăхӗ И.П.Харитонов. - Сăмакун сутакан виҫӗ ҫынна тытса явап тыттарнă. Урамри тасалăха сыхласси пирки те асăрхаттарсах тăратпăр. Кил умӗнче выртакан япаласене пуҫтарманшăн кăҫал 25 протокол ҫыртăмăр ӗнтӗ. Стройка пуҫланă виҫӗ ҫын кил умӗнчи ҫӗре арендăна илме тесе килӗшӳ турӗҫ».

А.ИЗМАН.

ХАВАСЛĂ ӖҪ - ЧУН КАНĂҪӖ

Тутаркасси ял тăрăхӗнчи ялсенче тирпейилем кӗртес енӗпе хӗрӳ ӗҫ пырать. Кашни ялта урамра выртакан строительство материалӗсене тасатаҫҫӗ. Ялти старостасем тӗрӗслесе тăраҫҫӗ. Тутаркасси поселокӗнче те нумай хваттерлӗ ҫуртсем умӗнче пурăнакансем чечексем лартма тухрӗҫ. Калчисене шкул округӗн депутачӗ Дина Алихметкина, «Атлашевский» ЯХК ӗҫченӗсен теплицăра ӳстерсе пачӗҫ. Унсăр пуҫне ҫынсем хăйсен дачисенчисене те шеллемесӗрех ҫуртсем умне куҫарса лартрӗҫ. Чечексене лартнă ҫӗрте 60-70 ҫулхи асаннесем те, 5-7 ҫулхи ачасем те ăмăшӗсемпе пӗрле тăрăшса ӗҫлерӗҫ. Кашниех хăйсен ҫурчӗ умне хитререх тума тăрăшрӗ: пӗрисем ҫӗр чаврӗҫ, теприсем шыв йăтрӗҫ, чечексем лартрӗҫ. Вырăнти администраци хăш ҫурт умӗнчи клумбăсем хитререх пулнине август уйăхӗн вӗҫӗнче конкурс йӗркипе пăхса тухас терӗ. Мала тухнисене парне парса хавхалантарма шантарчӗ.

А.ЕЛИМОВ,
Тутаркасси ял тăрăхӗн пуҫлăхӗ.

КИЛСЕМӖР АКАТУЯ, САВĂНĂР ЧУНТАН

Кăҫалхи Акатуя Ăс-хакăл пуянлăхӗн ҫулталăкне халалланă

Унăн программи
(Июнӗн 2-мӗшӗ)

«Хӗвеллӗ-1» уҫланкăра

9⁵⁰-10⁰⁰ - парапанҫăсен композицийӗсем, хор произведенийӗсем

10⁰⁰-11³⁰- уява уҫни, докладсем, саламсем, производствăра малта пыракансене чыслани.

11³⁰-14³⁰-художество пултарулăх коллективӗсемпе эстрада юрăҫисен концерчӗ, культурăпа массăллă тата спорт мероприятийӗсем, конкурссем, эстрада ҫăлтăрӗсен концерчӗ.

«Хӗвеллӗ-2» уҫланкăра

13⁰⁰-14¹⁰- лаша спорт шкулӗн кăтартăвӗсем, юртă лашасем 2400 метрлă дистанцире ăмăртни.

— Июнӗн 1-мӗшӗ - Ачасене хӳтӗлемелли кун —

Хаклă ентешӗмӗрсем!

Чăваш республикинче пурăнакан пӗчӗккисене тата вӗсен ашшӗ-амăшне Пӗтӗм тӗнчери ачасене хӳтӗлемелли кунпа чун-чӗререн саламлатăп.

Ырă тата таса чунпа ачасем аслисен тӗнчине кӗреҫҫӗ. Пирӗн вара вӗсене ҫак лайăх енсене сыхлас хăварма, йывăрлăха ҫӗнтерме, тăван ене юратма вӗрентсе, пулăшса пымалла.

Паян Чăваш Енре пӗчӗккисене тӗрлӗ енлӗ аталантарма пур услови те пур. Вӗрентӳ учрежденийӗсенче ҫӗнӗ информаци технологийӗсемпе ӗҫлеме пуҫларӗҫ, паянхи кун ыйтакан физкультурăпа спорт комплексӗсем ҫӗкленеҫҫӗ. Пултарулă ачасене ҫул уҫса пыма, тăлăхсемпе инвалидсене пулăшма ятарлă программăсем ӗҫлеҫҫӗ.

Чăваш Республикинче кăҫал пӗрремӗш хут нумай ачаллă ҫемьесен слечӗ иртнине те палăртма кăмăллă.

Пурне те сире сывлăх, телей, юрату сунатăп. Сирӗн ҫуртра ялан хăтлăх хуҫалантăр, ача кулли янратăр.

Н.ФЕДОРОВ,
Чăваш Республикин Президенчӗ.

Ҫамрăк ентешӗмӗрсем!

Сире пурне те Тӗнчери ачасене хӳтӗлемелли кун ячӗпе ăшшăн саламлатăп.

Ҫак кун ҫитӗннисем ӳссе пыракан ăрушăн тăрăшнипе палăрса тăрать. Аслă ăрăвăн пархатарлă тивӗҫӗ - нушаллă пурăнакансене пӗрмай пулăшса, ача прависене тытса пырасси тата хӳтӗлесси, общество валли ырă кăмăллă, тарăн пӗлӳллӗ ӗҫченсене ҫитӗнтересси. Малашне те йывăр лару-тăрура пурăнакансене - инвалидсене, тăлăхсене мӗн май килнӗ таран пулăшма тăрăшăпăр.

Хаклă ҫамрăк туссем! Ҫак кун пурне те хаваслă кулă, ырă кăмăл, ӑнăҫ ăмӗтсем парнелетӗр. Ҫуллахи каникул хаваслă иртӗр, спортпа туслă пулăр, тавракурăма пуянлатăр. Уйрăмах тăванăрсемпе ҫывăх ҫыннăрсем сире юратупа тимлӗх парнелеччӗр.

Ҫирӗп сывлăх пурне те, вӗренӳре е творчествăра ăнăҫупа ҫитӗнӳ сунатăп.

А.КНЯЗЕВ,
район пуҫлăхӗ.

ЧИКӖ ХУРАЛҪИСЕНЕ ЧЫСЛАРӖҪ

Тăван ҫӗршывăмăрăн чиккисене сыхлама тӳремӗнех хутшăннă салтаксене халалланă уява ятарлă митингпа уҫрӗҫ. Районти культура керменӗ умне ҫав ятпа халăх йышлă пухăнчӗ. Савăнăҫлă уява Кӳкеҫ поселокӗнчи салам сăмахӗ каласа хăй те чикӗ хуралҫи пулнă район администрацийӗн пуҫлăхӗ Анатолий Князев уҫрӗ, ун хыҫҫăн районти ҫар комиссарӗ Александр Кочуров сăмах илчӗ. Ҫӗршыв умӗнчи тивӗҫе пурнăҫланă чухне паттăррăн вилнӗ ентешсене асăнса митинга пухăннисем пӗр самант шăп тăчӗҫ, палăк умне чечексем хучӗҫ. Юлашкинчен ҫӗршыв чиккисене хураллакан салтаксене районти пултарулăх ушкăнӗсем концертпа савăнтарчӗҫ.

Н.СТЕПАНОВА.

❋ Синоптиксем пӗлтернӗ тăрăх

Юн кун, майăн 31-мӗшӗ
пӗлӗтлӗ ҫанталăк
кăнтăрла +17... +19
ҫӗрле +9... +11

Кӗҫнерни кун, июнӗн 1-мӗшӗ
улшăнса тăракан пӗлӗтлӗ ҫанталăк, кăштах ҫумăр ҫăвать
кăнтăрла +25... +27
ҫӗрле +11... +13

Эрне кун, июнӗн 2-мӗшӗ
улшăнса тăракан пӗлӗтлӗ ҫанталăк
кăнтăрла +21... +23
ҫӗрле +10... +12

Шăмат кун, июнӗн 3-мӗшӗ
пӗлӗтлӗ ҫанталăк кăштах ҫумăр ҫăвать
кăнтăрла +21... +23
ҫӗрле +11... +13

❋ Россельхознадзор управленийĕнчен пĕлтереççĕ

СУНАР НАДЗОРĔ ТĔЛĔРМЕСТ

Республикăри чĕр чун тĕнчине сыхлас, ĕрчетес, усă курас тĕлĕшпе патшалăх енчен тĕрĕслев (надзор) тивĕçĕсене пурнăçласа, Россельхознадзорăн Чăваш Республикинчи управленийĕн районсем хушшинчи сунар надзорĕ Шупашкар районĕнче çуллен сахал мар ĕç туса ирттерет. Ун пирки пире çак службăн пирĕн районти представителĕ каласа парать.

- Акă, 2006 çулхи 5 уйăхра çеç сунар тата пулă надзорĕн специалисчĕсене тата милиции ĕçченĕсене явăçтарса районти сунар тата пулă вырăнĕсене (угодийĕсене) сыхлас тĕллевпе 43 рейд йĕркелерĕм. Вĕсен вăхăтĕнче сунар правилисене тата срокĕсене пăснине 5 тĕслĕх тупса палăртрăмăр. Çут çанталăка сыхлакан саккунсене уяман çынсем пирки право йĕркине административлă майпа пăсни çинчен протоколсем çырнă, пĕтĕмпе 2000 тенкĕлĕх штраф хунă,- тет вăл.

❋ ❋ ❋

Çак тапхăрта çут çанталăка сыхлакан саккунсене сĕмсĕррĕн пăснă тĕслĕх те пулчĕ. Март пуçламăшĕнче Çĕнĕ Шупашкар хулинче, хула больници территорийĕнче, паллă мар çын çÿлевĕçе персе вĕлернĕ. (Çак тискер кушак, выçса çитнĕскер, тарăн юр ашса çимелли шыранă ахăр). Ку факт тăрăх эпĕ административлă ĕç пуçартăм. Саккуна пăсса хÿтлĕхсĕр чĕр чуна пенĕ çын кам пулнине палăртнă. Нумаях пулмасть ĕç материалĕсене тивĕçлĕ йышăну тума тата йĕркене пăсакана айăплама суд органĕсене панă.

Кайăк-кĕшĕк грипĕ пирĕн районта сарăласран сыхланса кăçал Чăваш Республикинче çуркуннехи сунар сезонне уçман. Апла пулин те шăпах çак вăхăтра сунар йĕркине пăснине 3 хутчен шута илнĕ.

❋ ❋ ❋

Хăйсен тĕп ĕçĕсене тунисĕр пуçне сунар надзорĕн специалисчĕсем çурхи кунсенче шывра ишекен тискер кайăк-кĕшĕк гриппа чирленĕ тĕслĕхсене вăхăтра тупса палăртас тата çав чир анлă сарăласран сыхланас тĕллевпе кăнтăртан вĕçсе килекен кайăксен çул-йĕрне (миграцине) пĕрмай сăнасах тăчĕç. Акă, кунта тимлекенсем республикăри районсенче шывра ишекен вĕçен кайăксене 3-шер пуç персе тытнă та вĕсене малалла тĕпчеме ветеринари лабораторийĕсене ярса панă.

Турра шĕкĕр, кайăксен çурхи вĕçевĕ ăнăçлă вĕçленчĕ. Чăваш Енре кайăк-кĕшĕк грипĕпе чирленине пĕр тĕслĕх те тупса палăртман.

К.ГОРШКОВ, Россельхознадзор управленийĕн сунар надзорĕн пайĕн I категориллĕ специалисчĕ.

❋ Конкурс

КИЛЕС ÇУЛА ВĂЙ ПУХАР

Çулталăкăн пĕрремĕш кварталĕнче шкулсенче «Чи лайăх класс ертÿçи» конкурс иртнĕччĕ. Вырăнта палăрнисем, 22 педагог, район шайĕнче çак ята тивĕçессишĕн тупăшрĕç. Вĕсем конкурса класс коллективĕпе мĕнле ĕçлемелли документацисем, воспитани енĕпе хăйсен опычĕпе паллаштарнине электронлă вариантпа тăратнăччĕ. Унта **аслă классен руководителĕсенчен** Р.А.Абрамова (Кÿкеçри лицей), В.И.Иванова (Тренккасси), Л.В.Сорокина (Вăрман-Çĕктер) призлă вырăнсене тухрĕç. **Вăтам класс ертÿçисем хушшинче** палăрнисем Н.Г.Пименова (Кÿкеçри 1-мĕш номерлĕ шкул), Т.В.Сусметова (Çатра-Хочехмат), В.В.Портнова (лицей) пулчĕç. **Кĕçĕн классен руководителĕсенчен** жюри 1-мĕш вырăна никама та памалла мар турĕ, Л.Л.Кузнецовапа (Çĕньял) Л.Д.Иванова иккĕмĕшпе виççĕмĕш вырăнсене пайларĕç. «Пĕрлĕхлĕ Раççей» хăй «**Патриот-гражданина воспитани панăшăн**» номинаци çирĕплетнĕччĕ. Ку енпе А.А.Печников (Иккасси), С.А.Николаев (Кăшавăш), С.П.Гаврилова (Чурачăк) палăрчĕç. Район ятне республикăра хÿтĕлеме вара 1-мĕш номерлĕ шкулти Нина Гурьевнана лекрĕ, вăл абсолютлă çĕнтерÿçĕ пулса тăчĕ.

Акă, иртнĕ эрнере Шупашкарти И.Яковлев ячĕллĕ педуниверситетра тĕп корпусра республикăри çĕнтерÿçĕсене палăртрĕç.

Класс ертÿçисенчен ку конкурса 360 заявлени килнĕ. Вĕсенчен 14-шĕ çĕнтерÿçĕ, Вăрмар районĕнчи Р.Т.Гурьева пĕрремĕш вырăнта, пулса тăнă, 8-шĕ тĕрлĕ номинацире палăрнă. Шел, пирĕн район хальхинче палăраймарĕ, апла, килес çул валли вăй пухар.

А.АРДАЛИОНОВА.

❋ Ял хуçалăхĕ

ПУШĂ ЛАПТĂК ХĂВАРАСШĂН МАР

Çурхи ĕçсем епле пынипе паллашас шутпа райадминистрацин ял хуçалăх пайĕн специалисчĕсем вырăнсене тăтăш тухса çÿреççĕ. Кĕçнерни кун Кадыков ячĕллĕ, «Гвардеец» предприятисенче пулнă. Вĕсем пушă лаптăксем хăварасшăн мар. Çĕньялта ĕçе аван йĕркеленĕ: çĕр хатĕрлекен, акакан звеносем пур. Механизаторсем тăрăшуллă. «Гвардеец» ĕçĕ-хĕлĕпе те кăмăллă юлнă районтисем. «Вятка» çул хĕрринче тăпра тачкарах пирки юлнă лаптăка пĕр çул ÿсекен курăк акма палăртаççĕ.

Ял хуçалăх пайĕн специалисчĕсем çав кунах «Чурачикское» обществăра пулнă. Ку хуçалăх тĕш-тырă туса илессинчен ытла выльăх-чĕрлĕх апачĕ хатĕрлессине мала хурать, çавна май унта пĕр çул тата нумай çул ÿсекен курăксем пысăк лаптăк йышăнмалла.

Т.ИВЕРИНА.

ХАСТАР ЗЕНИТЧИЦА

Тăрăнти пĕтĕмĕшле пĕлÿ паракан шкулти пиллĕкмĕшсем Е.Г.Федорова класс ру-

❋ З.Иванова.

ководителĕ ертсе пынипе Курак Тăрăн ялĕнче З. И. Иванова ĕçпе вăрçă ветеранĕ патĕнче хăнара пулчĕç.

Зоя Ивановнана вăрçа ял советĕнче секретарьте ĕçленĕ çĕртенех илсе кайнă. Вĕсем Мускавра пĕр вăхăт вĕреннĕ хыççăн зенитчиксем пулса тăнă. Çапла чăваш хĕрĕ пирĕн мирлĕ пурнăçшăн хаяр вăрçă вĕçленичченех тăшмансене хирĕç çапăçнă. Унăн нумай медальпе орден, тав хучĕ типтерлĕ упранаççĕ. Вĕсем мăшăрĕпе, Петр Ивановичпа, тăватă ывăл та пĕр хĕр çитĕнтерсе пурнăç çулĕ çине кăларнă. Сакăрвуннăран тахçанах иртнĕ Зоя ачисемпе чунтан савăнать. Паттăр салтакăн калаçăвĕ ачасене ăнланмалла пулчĕ, кашни сăмахне, вăрçăри хăш-пĕр самантсем çинчен, ыйтса пĕлчĕç.

Юлашкинчен Зоя Ивановнана ăшшăн тав туса нумай-нумай çул пурăнма ырлăх-сывлăх сунчĕç, пĕрле ларса чей ĕçрĕç, ушкăнпа сăн ÿкерттерчĕç.

А.ЗАХАРОВА,Тăрăн.

❋ Çĕр ăстисем

ЯЛТА ЮЛНИШĔН ÿКĔНМЕСТ

Ял хуçалăх предприятийĕсенче кадрсем çитменнине пĕлетпĕр. Тытăнса тăрасшăн мар яш-кĕрĕм. Аслăрах çулхисем те хирте пилĕк авасшăнах мар. Хура ĕçрен хăрамасăр, пысăк укçа шырамасăр ял хуçалăхĕнче

ФОТО ÿкерчĕкĕ авторăн.

тăрăшакансене курсан вара ял хуçалăхĕ çавсем çинче тытăнса тăрать тесе калас килет.

Пурнăçри малашлăх утăма суйлама тивнĕ самантра Тренккассинче пурăнакан Сергей Сергеев тĕрĕслевпе виçев аппаратурисен тата приборĕсен заводĕн слесарь-аппаратчикĕ пулма шут тытнă. Кăмăллăнă специальноçа алла илме Çĕнĕ Шупашкарти 9-мĕш училищĕне çул тытать. Анчах хулара ĕçлеме май килмест унăн. Ашшĕ-амăшĕ кил-тĕрĕшре çамрăк çын тĕрекĕ кирлĕ тесе ывăлне ялта хăварасшăн пулаççĕ. Килĕшет Çергей аслисемпе, тăван яла таврăнать. Ĕçлеме вырăнти ял хуçалăх предприятине вырнаçать. Ку вăл 1992 çулта пулнă. Паян Сергей - «ЧувашАгроМаркет» компанире слесарь. Вырма вăхăтĕнче комбайн рулĕ умне те ларма тивет унăн.

Халĕ вĕсем амăшĕпе, Анастасия Васильевнăпа, иккĕшех пурăнаççĕ, ашшĕ темиçе çул каялла çĕре кĕнĕ. Пысăк ĕç тума тăрсан тăванĕсемпе тăваççĕ. Сергей нумай ачаллă çемьере, тăватă ывăлпа пĕр хĕр пулнă, ÿснĕ.

Килĕшет ăна хăй суйлană çул. Ялта юлнишĕн пĕртте ÿкĕнмест, «Ялта та камăн та пулсан ĕçлемеллех», - тет.

В.ЭВЕРККИ.

❋ С.Сергеев.

САРĂ ЧЕЧЕК - КУКША ПУÇ

Çуркунне çурăлакан пĕрремĕш чечексенчен пĕри - кукша пуç. Халĕ ăна одуванчик теме хăнăхнă. Ĕлĕкрех вăл ытлах сарăлманччĕ. Ăна çум курăкĕ шутне те кĕртмен темелле. «Кусна хуп, çăварна кар»,- чеен калатчĕç пысăкрах ачасем пĕчĕк айвансене. Лешсем итлеççĕ те - хайхи çăвар тулли мамăк тата вĕтĕ вăрă, сурса пĕтермелле мар.

Одуванчик тĕлĕнмелле чечек. Малтан вăл сапсарă çурăлса кавир пек сарăлса выртать, куçа илĕртет. Кайран çак вырăнтах шурă мамăк шариксем нумайланса каяççĕ, вĕсем те хитре. Килес çул вара одуванчик йышăнакан лаптăк татах сарăлать, вăл вырăнта курăк вăйсăр ÿсет.

Кукша пуçăн барометр пекки пур тет. Çăвăнпа унăн вĕтĕ вăррисем ăшă та типĕ çанталăкра çеç тÿлек çилпе инçете саланма пултараççĕ. Десантниксен парашючĕ евĕр одуванчикăн çăмăл парашючĕ те çĕр çине çÿлтен тÿп-тÿрĕ анса ларать. Вырăс ботаникĕ К.А. Тимирязев академик шутланă тăрăх, пĕр кукша пуç çинчен 100 вăрă вĕçсе каять пулсан, тепĕр çултан çĕнĕрен 100 розетка тымар ярать. Тата 10 çултан вĕсен шучĕ вун сакăр нультен тăракан цифрăна çитме пултарать. Анчах ку ÿсен тăран пĕр çул мар, темиçе çул таранах вăрă вĕçтерет, апла пулсан малтан асăннă цифрăна тата нумай хут пысăклатмалла.

Мĕнле майпа тытăнса тăрать-ха çĕр пичĕ одуванчикпа хупланса ларасран? Кунта хăйĕн сăлтавĕсем. Ытти йывăç-курăксенни пекех. Пур вăррисем те çĕр çине çитмеççĕ. Пĕчĕк парашютсен пĕр пайĕ çăра курăкăн тураттисем çине лакса ларать те унтах пĕтет. Тепĕр пайĕ шыв çине ÿкет, йĕпенсе путать. Нумай вăрă шăтса тухма май çук çĕре лекеççĕ - çул çине, çурт-йĕр тăррине. Унсăр пуçне час-часах малтан вăй илнĕ ÿсен тăрансем вĕсене çитĕнме памаççĕ. Сухаласа, çумласа, вăрă вĕçме пуçличчен çулса пăрахса та эпир одуванчике иртĕхсе кайма чаратпăр. Çав хушăрах унăн сывлăхшăн усăллă чечекĕпе тата тымарĕпе усă курма тăрăшатпăр.

Т.ВЕРЕНДЕЕВА.

❋ «Инçене-инçене вĕçĕр вăрăсем»

❋ Калам-ха хамăн шухăша

ХУПМАЛЛА Е ĔÇЛЕТТЕРМЕЛЛЕ?

Паянхи кун тĕлне пирĕн районта 742 учитель вăй хурать (2003 çулта вĕсем 935-ĕн пулнă). Учительсен шучĕ çеç мар, ачасен шучĕ те чакать: 2001 çулта - 9095 вĕренекен, 2005 çулта - 6452. Аслă пĕлÿ паракан учрежденисене вĕренсе тухнă ачасенчен 2001 çулта 40%, 2005 çулта - 49,3% малалла ăс пухма кĕнĕ. 2001 çултан пуçласан кашни çул вăтамран 9% вĕренекен сахалланса пырать. Пĕлтĕр сентябрĕн 1-мĕшĕнче районĕпе 641 ача шкула сахалрах пынă. 2001 çулта районта 35 шкул ĕçленĕ, халĕ 30 çеç. Хурлăхлă шăпа Иккасси шкулне те пырса тивмест-ши? Ăна 1887 çулта И.Я.Яковлев тăрăшнипе хута янă. Шутланă-и шур сухаллă вĕрентÿ патриархĕ шăп та лăп 120 çул иртсен шкула хупас текен шухăш çураласса. Кунтах 1897-1905 çулсенче паллă поэт Н.В.Шупуççынни тата 1904-1907 ç.ç. пултарулă драматург тата композитор Ф.П.Павлов вĕреннĕ. Мĕн калĕ Аслă вăрçă ветеранĕ, Раççей Федерацийĕн тава тивĕçлĕ учителĕ Ю.Е.Марков (вăл пенсире пулин те шкула кĕрсе тухма, ачасене ырă сĕнÿсем пама вăхăт тупать).

Халĕ Иккассисене Кÿкеç лицейне автобуспа турттармалла тăвасшăн, анчах тăвайкки чăнкă пирки ачасене тепĕр 2 километрти вĕрентÿ заведени патне çитерме йывăр. Тен, пач урăхла, ачасене транспортпа ытти ялсенчен Иккассине турттармалла?.. Н.В.Федоров Президент тата М.В.Игнатьев (вăл вăхăтри район пуçлăхĕ) 2001 çулта ноябрĕн 17-мĕшĕнче Иккасси шкулне тĕпрен реконструкцилеме хыççăн саваăнăçлăн уçрĕç, халĕ вара хупасси пирки шутлăпăр-и?

Н.ПЛАТОНОВ, район депутачĕ.

Редакцирен. Ку ыйтупа редакцие пĕр çын çеç мар кĕрсе тухрĕ. Çавна май ăна усăмлатма район администрацийĕн вĕрентÿ управленийĕн начальникĕн çумĕпе Т.И.Ивановапа çыхăнтăмăр. «Хальлĕхе район администрацийĕн пуçлăхĕн йышăнăвĕ тухман-ха. Ку шкулпа улшăну пулатех. Мĕншĕн тесен кунта вĕренекенсен хисепĕ сахал. Сăмахран, 7-мĕш класс пачах та çук. Ыттисене те кашнине уйрăм пăхса тухар. Пĕрремĕш класра 3 ача вĕренет, иккĕ-виççĕмĕш классенче - 5-шер, тăваттăмĕшĕнче -6, пиллĕкмĕшĕнче -7, 6-мĕшĕнче -18, саккăрмĕшĕнче -14, тăххăрмĕшĕнче - 18, вуннăмĕшĕнче - 12, вунпĕрмĕшĕнче -13. Пĕтĕмпе 101 вĕренекен çеç. Чăваш Республикин Вĕрентÿ тата çамрăксен политикин министерствин ку çул апрелĕн 4-мĕшĕнчи 243-мĕш номерпе тухнă «Сахал комплектлă тата пĕчĕк йышлă шкулсем çинчен» хушăвĕпе килĕшÿллĕн Иккассинчи пĕтĕмĕшле вăтам пĕлÿ паракан шкултан 9 класс вĕренмелли пулса тăрĕ»,- пĕлтерчĕ Татьяна Ивановна.

А.СУСМЕТ.

ЧУНПА ПУЯНЛАНСА ТАВРĂНЧĔÇ

Музейсене тухса çÿрени ачасен тавракурăмне анлăлатать. Вĕсем аваллăха, истори паллă самантсене кĕнекесем тăрăх мар, хăйсен куçĕпе курса хаклама пултараççĕ. 6-мĕш класс ачисене çумăрлă çанталăк та музее кайма хăратмарĕ - вĕсем Шупашкара çул тытрĕç.

Малтанах вăрçă паттăрĕсен музейĕнче пулчĕç. Ачасем чăвашсен мухтавлă геройĕсемпе паллашрĕç. Вĕсен паттăрла ĕçĕсем çинчен пĕлчĕç. Унтан этнографи пайĕнче пулса курчĕç. Кунта куç умне чăваш халăхĕн эрешлĕ тум-тирĕ, савăт-сапи, ĕç хатĕрĕ тухса тăрать. Чăннипех, хăвна ĕлĕкхи вăхăтра пурăннă пекех туйса илетĕн.

Кунтах, 2-мĕш хута хăпарсан, çут çанталăк ытамне кĕрсе ÿкетĕн. Новосибирск хулинчи В.Н.Изразцов фотохудожник хăйĕн тĕлĕнмелле сăн ÿкерчĕк выставкине йĕркелен. Алтай, Инди тăрăхĕнчи чуна тыткăнлакан вырăнсем сăнланнă вĕсенче.

Çак кун ачасемшĕн питĕ савăнăçлă пулчĕ. Вĕренекенсем чунпа пуянланса таврăнчĕç.

Г.СМИРНОВА вĕрентекен. Çĕньял-Покровски шкулĕ.

ÇУНАТЛĂ ÇАМРĂКЛĂХ

ВĂЙĂРАН ТА ЫТЛАРАХ

Вĕренӳ вĕçĕнче шкул ачисен уйрăмах хĕрӳ вăхăт. Çулталăк тăршшĕпе пухнă пĕлĕве çирĕплетмелли контрольнăй, выпускниксен - экзамен валли хатĕрленесси хăех мĕнпур пушă вăхăта йышăнать. Çак тапхăрта сывлăш çавăрса ямалăх, вăй-хал çирĕплĕхĕпе ăс-тăн пултарулăхне туптамалли «Зарницăпа» «Орленок», çарпа патриотизм вăййисем, иртеççĕ. Кăçал вăл 38-мĕш хут пулчĕ, ăна Аслă Çĕнтерӳ 61 çул тултарнине халалларĕç.

Майăн 22-мĕшĕнче шкул командисем: зарничниксен 13 тата орленоксен 17 ушкăнĕ, Янăшри

❋ Командăсене чысланă самант.

усланкăна пухăнчĕç. Вăрман хĕрри самантрах «палатка хули» пулса тăчĕ.

Вун пĕр сехет тĕлĕнче, финал вăйисем пуçланас умĕн, район пуçлăхĕ Анатолий Князев, районти çар комиссарĕ Александр Кочуров, вĕрентӳ управленийĕн ертӳçи Герман Николаев килсе çитрĕç. Вĕсене Янăш тăрăхĕн пуçлăхĕ Иван Грачев, «Прогресс» ЯХПК директорĕ Василий Яковлев кĕтсе илчĕç.

Çанталăкĕ те çамрăк армеецсен çирĕплĕхне тĕрĕслесе пăхма шутларĕ тейĕн. Лăс-лăс çумăр çуса тăнине пăхмасăрах командăсем строя тăчĕç. Тӳпене ялав хăпарсан гимн янăрарĕ. Çамрăксем пулса иртнине вăйă шайĕнче çеç мар, унран та ытларах пысăка хурса йышăнни сисĕнчĕ. Мĕн пултарнине кăтартса пама пурте хатĕрленсе тăчĕç.

Виçĕ куна пыракан çарпа патриотизм вăййисене пилĕк пайран хатĕрленĕ. Çирĕп кĕрешӳре творчество, теори, çарпа спорт, хăрушсăрлăх шкулĕ, уй-хир условийĕсенче пурăнмалли йăла йĕркелесси енĕсемпе чи вăйлă ушкăнсене палăртрĕç. Вĕсен çĕнтерӳçисем республикăри вăйăсене хутшăнма тивĕç пулаççĕ. Жюри кашни блокрах чи маттуррисене палăртрĕ. Юлашкинчен балсен суммине кура пĕтĕмĕшле çĕнтерӳçĕ-шкулсен ячĕсем паллă пулчĕç. Орленоксенчен пĕрремĕш вырăна Чăрăшкасси шкулĕ, иккĕмĕшне - Тренккассисем, виççĕмĕшне Кӳкеçри лицей пайларĕç. Зарничниксенчен Çĕньял шкулĕ мала тухрĕ. Иккĕмĕшпе виççĕмĕш вырăнсене Карачурапа Янăш шкулĕсем тивĕçрĕç. Ыттисемшĕн те кӳренӳллĕ пулмарĕ. Каç кӳлĕм кăвайт умĕнче ларни, çĕнĕ туссем тупни, хуран яшки -

ФОТО ўкерчĕксене район сайтĕнчен илнĕ.

❋ Заданисене пурнăçличчен канса илни пăсмасть.

ĕмĕрлĕхех асра тăрса юлĕç.

А. ИЗМАН.

❋ Кун пекки те пулать

ПĔР КИЛЕ ИКĔ ТЕЛЕЙ

Ялта кĕтӳ кĕртсен, каç кӳлĕм, улăха ĕне çитерме тесе анаттăмăр. Пирĕн пек ача-пăчапа пĕрлех Вĕçелис инке - таврари юмах ăсти - хăйĕн аран-аран çиллине сиплесе утакан ула ĕнипе çӳретчĕ. Эпир, вĕтĕр-шакăр, унăн халăпĕсене çăвар карса итлеттĕмĕр. Те чăн пулнă, те суя... Ку пирĕншĕн кирлех те марччĕ. Пĕррехинче акă мĕн çинчен каласа пачĕ вăл.

Ĕлĕк-авал пĕр ялта пуян Самукковсен çемйи пурăннă. Нумай çĕр, выльăх-чĕрлĕх, килте йăлтах пулнă вĕсен. Анчах тĕпре юлмалли пĕртен-пĕр ывăл - Рăслан - çеç çитĕннĕ. Вăхăт иртнĕ май унран çӳллĕ те чипер йĕкĕт пулса тăрать. Вăл тăлăх инкен хĕрне Марьене юратса пăрахать. Марьесен чухăнпа çитлĕх çимелли те пулман. Хĕр, пĕве кĕрсе çитейменнипе, имшеркке çӳренĕ. Анчах унăн мăнаçлăхĕ - тулă пучахĕ тĕслĕ хулăн çивĕчĕ пилĕкрен те иртнĕ; пит тулли янкăр тӳпе тĕслĕ куçĕ - çакă çеç хĕрĕн мĕн пурĕ туприйĕ те. Рăслан ăна хĕрхеннĕ, ачана пăхнă пек сыхласа усранă.

Вăхăт çитсен каччă хĕре мăшăр тума шутлать. Ашшĕамăшĕ те хирĕç пулмасть. Çакăншăн ялта тĕлĕнсе каяççĕ: пулас арăмĕ çарапакка, яшĕ - такам та ăмсанмаллаксер. Рăслан сывалайми чирлине, пурăнасси нумай юлманнине ашшĕ-амăшĕсĕр пуçне никам та пĕлмен. Çавăнпа та килтисем ывăлĕ юлашки кунĕсене телейлĕ ирттертĕр тенĕ. Самукковсем Марьене тăван хĕр вырăнне хурса йышăнаççĕ. Тумлантараççĕ, тăраничен çитереççĕ. Çамрăк арăм пăхса ытармалла мар чипerленсе каять. Анчах вĕсен телейĕ нумая пымасть, икĕ çултан Рăслан çĕре кĕрет. Виличчен виçĕ эрне маларах вырăн çинчен тăрайми пулса çитет. Марье ун умĕнчен каймасăр пăхать. Çимесĕр, çывăрмасăр хавшаклануть. Çемьене тӳсме çук йывăр хуйхă килсе çапать. Ывăлне пытарнă хыççăн Самукковсем кинне хăйсен патĕнчех юлма ыйтаççĕ. Хĕрĕх кунĕ умĕн Марье тĕлĕк курать. Вăл шыв хĕрринче илемлĕ çӳçне çăвать, хăй йĕрет пек. Сарстăк шывран алă тухса çивĕтрен ярса илчĕ. Тĕпĕнчен сасă илтĕнет пек: «Ан кулян, чиперкке, Сăпас тĕлне хăвăр вăкăрăрсене тупатăр. Санăн - пĕчĕкки, хунямун - пысăкки». Алă çӳçе хăвăрт вĕçертет те çухалать. Марье сив тара ӳксе вăранса каять. Ку тĕлĕнмелле тĕлĕк мĕне пĕлтернине тавçăраймасть. Рăслан чирленĕ чух вăл хăйĕн çинчен пачах маннăччĕ, пуç çаврăннине, хăсăк килнине ывăнни çине ячĕ. Акă пĕр илемлĕ кун вăл çие юлнине ăнланса илет. Хĕрарăм чĕрĕлсе тăрать, ун юратнă çынни хăйĕн тĕпренчĕкне хăварнă-çке.

Кĕçех çуратма вăхăт çитет. Хуньашшĕ пулас ача валли япаласем илме каятăп тесе хумханчăклăн хулана тухса каять. Вăл çула тухнин чăн сăлтавне никам та пĕлмен-ха. Хулара ăна Сăпани-карчăк, 23 çул каялла унăн арăмне çураттарнăскер, чĕнтерсе янă иккен. Сăпани вилес умĕн чунне канлĕх кӳме Самуккова хăрушла вăрттăнлăх уçас тенĕ. Унăн арăмĕ йĕкĕреш ача çуратнă пулнă, анчах карчăк улталаса пĕр ачине вăрласа юлать, Хĕветĕр ятлă хурать, ăна хăех пăхса ӳстерет. Хĕветĕр каснăлартнă Рăслан хăраххи, хулĕсемпе сарлакарах та, çирĕпрех курăнать. Йăлтах паллă пулсан ашшĕне ывăлĕ тĕл пулаççĕ. Пĕр-пĕрин çине тинкерсе пăхса сăмах чĕнмесĕр тăраççĕ. Асли хурлăхлăн йĕрсе ярать, ывăлне ыталаса илет.

Сăпани чĕре çинчи çылăха каçарттарсан шăппăн вилсе каять. Ăна ăшă август кунĕнче, йывăççем çинче кайăксем юрланă чухне пытараççĕ. Хĕветĕр çеç нимĕн тума пĕлмесĕр шăппăн макăрнă. Ашшĕ ăна хăйĕнпе пĕрле пыма ӳкĕте кĕртет.

Самукковсен çемйинче кил хуçи нумай хушă пулманшăн кулянма пуçлаççĕ. Мăнукне валли парне илсе килес вырăнне ывăл тупса таврăнать. Марье вăл çитнĕ çĕре çăмăлланма ĕлкĕрет, Иван çуратса парать. Çапла çемьене икĕ хут телей çитет: хунямăшĕ те, Марье те ывăллă пулса тăраççĕ. Марьен тĕлĕкĕ чăна килет.

А. ЕЛЬНИКОВА çырса илнĕ.

❋ Мода

ÇУЛЛАХИ КĔПЕ

Çуллахи гардероба çĕнетес тесе кĕпе илме е çĕлетме шутларăр пулсан сире валли кăçалхи мода тенденцийĕнчен сĕнӳсем.

1 ӳкерчĕк

Натураллă тата йăлтăркка пусмаран, оригиналлă фасонкирек епле стильпе те килĕшӳллĕ курăнĕ.

2 ӳкерчĕк

3 ӳкерчĕк

Хресченле стильлĕ кĕпе (**1 ӳкерч.**) кăçал та актуаллă, ăна платформа кĕлĕллĕ босоножкипе, чечеклĕ принтлă сумкăпа тăхăнма юрать. Хурапа шурă графика (**2 ӳкерч.**) - актуаллă трендсенчен пĕри.

Çакăллă йăлмаклă тата аркăллă мини-кĕпе (**3 ӳкерч.**) йăлтăркка шарфпа, пластик браслетпа илемлĕ курăнĕ.

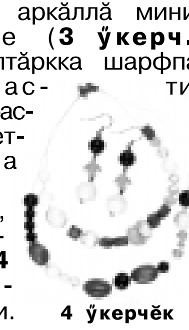

4 ӳкерчĕк

Шăрçапа алка, йывăçран е пластикран пулсан (**4 ӳкерч.**) вăл вара - кăçалхи мода кĕвви.

"ШТАМПСĂР" АЧАСЕМ

Раççейре кашни виççĕмĕш ача саккунпа çирĕплетмен çемьере çуралать. Анчах та çакă вĕсен амăшĕ пĕчченех хĕрарăм пулнине пĕлтермест. Вĕсенчен нумайăшĕ халĕ час-час тĕл пулакан граждансла мăшăрланура пурăнать. Мускавра, сăмахран, хăйсен хутшăнăвĕсене регистраци тумасăр пурăнакан мăшăрсем 40 процент таран. Европа хулисенче вара ку цифра 70 процента çитет. Ĕмĕр тăршшĕпе пĕр çынпа телейлĕ пурăнассине çынсем сахалрах та сахалрах ĕненеççĕ. Уйрăлас пулсан пĕрлешме кирлех-ши вара?

Страницăна А. ИЗМАН хатĕрленĕ.

Зинаида ВАСИЛЬЕВА

ХУРЛĂХЛĂ ЧАН САССИ

Калав

(Пуçламăшĕ 53-мĕш номерте)

Альтук аппа хăйĕн таса юратăвĕ çинчен часчасах каласа паратчĕ, каччăсемпе йĕркеллĕ çӳреме, хĕр чысне упрама вĕрентетчĕ. Нихăçан та манас çук, пĕррехинче мана Альтук аппа çапла каласа тĕлĕнтерчĕ: «Пыратпăр çапла Трахвинпе çул çинче. Çуллахи ăшă каç. Мана вăл вăйăран киле ăсатать. Хăй вăтаннипе ним те чĕнмест. Иксĕмĕр те калаçмастпăр ĕнтĕ. Асăрхах кайрăм: ман умра - ĕне каяшĕ. Вара Трахвин, вăйă картинче пуçласа ним те чĕнменскер, «Ас ту, пăх çине ан пус»,- тесе хучĕ. Иксĕмĕр те кулса ятăмăр. Кил тĕлне çитсен ырă каç сунса сывпуллашрăмăр. Вăл мана алăран та тытса курман.»

Ун чухне Альтук аппа вун сакăр çулхи пиççе çитнĕ хĕр пулнă. Икĕ çул ытларах пĕр-пĕрне юратса çӳренĕ çамрăксем. Кĕркунне туй тăвас тенĕ. Çамрăксен ашшĕ-амăшĕ те хирĕç пулман, анчах.... Тӳрĕ çулпа чыслăн, таса шухăш-кăмăлпа утатăн та - кĕтмен çĕртен тĕпсĕр тарăн çырмана сикетĕн. Çавăн пекех килсе тухрĕ Альтук аппапа Трахвин пиччен юратăвĕнче.

Колхозсем тунă вăхăтра Хветĕр тетепе Марье аппана: «Кулаксем эсир. Виçĕ лаша, икĕ ĕне сирĕн. Темиçе пӳрт! Раскулачить тăватпăр!»- тесе ялти активистсем пăшалпа хăратаççĕ. Картишĕнчи икĕ пĕчĕк пӳртне, кĕлетне пăсса колхоза илсе каяççĕ, лашисемпе ĕнисене те ирĕксĕрех туртса илеççĕ çĕнĕ пурнăç хуçисем». Выçă вилес мар тесе Хветĕр тетен ачисем, икĕ çамрăк мăшăр, пĕчĕк ачисене пуçтарса çĕнĕ çĕре, Салана, пурăнма куçса каяççĕ.

Пĕр çумăрлă хура кĕрхи каç ялти Кукша Якурĕпе Раман пăшалĕпе хăратса Альтук арчине, çӳпçине тустарма пуçлаççĕ. Хĕрĕн шурă пир тăрăхĕсене, тĕрленĕ алшăллисене урайне пăрахса пылчăклă урисемпе таптаççĕ. Хăйсем ӳсĕр, ирсĕр сăмахсемпе калаçаççĕ, йĕрĕнчĕклĕ куçĕсемпе тискеррĕн пăхаççĕ, хура аллисемпе хĕре ыталасшăн...

Хветĕр тетепе Марье аппа аран-аран çеç кăларса янă ирсĕрсене. «Бедняксем» хăйсемпе пĕрле хĕрĕн тухйине, кĕмĕл укçаран тунă тенкисене илсе тухса каяççĕ.

Турра шĕкĕр, Хветĕр тетепе Марье аппана Çĕпĕре ямалла тумарĕç. Анчах та.... Альтукăн савнă каччин çемйине урăх шăпа килсе тухрĕ - Çĕпĕре ссылкăна кăларса янă. Каç пулсанах Трахвин юратнă хĕрĕ патне пырать. Альтукпа вĕсем сывпуллашаççĕ. «Пĕр-пĕрне ĕмĕр манмастпăр»,- тесе сăмах параççĕ. Çав каç çамрăксем пĕрремĕш тата юлашки хут чуп тăваççĕ!

... Çулсем иртеççĕ. Трахвинрен пĕр хыпар та килмест, анчах та хĕр хăйĕн сăмахĕ çине çирĕп тăрать: никам çине те пăхмасть, урама та, вăййа та тухма пăрахать.

Мĕн чухлĕ каччă Альтука юратмарĕ пуль! Кам кăна качча илесшĕн çунман пуль. Хăтана та янă, анчах хĕр яхăнне те пыртарман. «Таса хĕрлех ĕмĕре ирттерĕп»,- тесе хăйне хăй сăмах панă. Сăмахне чыслăн тытрĕ.

Пурне те колхоза хăвалама тытăнсан Марье аппапа Хветĕр тете те колхоза йĕркелесе яракансене тата Кукша Якурĕпе Раман пек активистсене питех шансах каймарĕç. Чухăнсемпе активистсен йĕркесĕрлĕхне, иртĕнсе çӳренине курсан татах та колхозран писрĕç. Вара кайран та колхоза кĕме шутламарĕç, хăйсен вăйне-халне çеç шанса «инхоз» çĕрĕ çинче ĕçлеме пуçларĕç. Пĕр лаша туянчĕç, суха пуç пурччĕ, анчах та лашине каллех колхоз тытса илчĕ.

1941-мĕш çул. Нимĕçсем ирсĕррĕн пирĕн çĕршыв çине тапăнса кĕчĕç. Çак вăрçăра ялта пĕр-пĕрне курайманни те, кĕвĕçӳ те кайри вырăна тăрса юлчĕ. Кашни çын тивĕçĕ - тăван çĕршыва хӳтĕлесси. Марье аппан пилĕк ывăлĕ те хăйсен ирĕкĕпех çĕршыва хӳтĕлеме кайрĕç. Вĕсенчен чи кĕçĕнни, Василий, рота командирĕ пулнăскер, 1942 çулта Сталинградра хӳтĕлесе паттăррăн пуçне хучĕ. Мăкăль ятлă ывăл ачи хыпарсăр çухалчĕ. Илюш, взвод командирĕ, 1942 çулта Хĕвеланăç Украинăри çапăçура йывăр аманса госпитальте чылай вăхăт выртрĕ. Сывалсан ăна ĕç фронтне Мускава яраççĕ. Альтука, качча каймансскере, вăрçă пуçлансанах, Улатăр патне окоп чавма илсе каяççĕ. Каярахпа - Свердловск облаçне вăрман касма. Мĕнле кăна нуша курман пуль унта Хурăнвар хĕрĕ! Выçă, шартлама сивĕ... Ăшă тумтир пулман.

Альтук шăнса йывăр чирлесе ӳкет. Пĕтĕм ӳттир çине çăпан тухать. Юхан-сурана кайса бакра нумай вăхăт хушши асапланса выртать чăваш хĕрĕ. Ура çине тăракан пулсан, Альтука киле яраççĕ: «Çавах чĕрĕлеймест, вилет»,- тенĕ ун çинчен.

Акă вăрçă та пĕтрĕ. Икĕ тăванĕ çĕршыва хӳтĕлесе пуçне хучĕç. Çĕршыв аманса, вăйсăрланса юлчĕ. 1947-мĕш çулта Чăваш тăрăхĕнче иккĕмĕш хут выçлăх пуçланать. Хирти анасем çинче çĕрĕк çĕр улмисене пуçтарса крахмал пашалу туса çиме пуçларĕç ял çыннисем. Марье аппапа Хветĕр тете йывăр хуйхă хыççăн нумаях пурăнаймарĕç, çĕре кĕчĕç.

Альтукăн тăванĕсем пурте йăва çаврăрса хăйсен çемйисемпе пурăнма тытăнчĕç. Альтук вара тĕпре юлнă шăллĕн, Илюшăн, çемйипе пĕр çуртра пурăнать. Вăл вăрçă хыççăн кирпĕч заводĕнче мĕн пенсие тухиччене вăй хучĕ. Хăйĕн ĕçне чунтан юрататчĕ. Килте те яланах тасатса, тирпейлесе тăма тăрăшатчĕ. Хăйĕн çемйи пулман пирки Илюшăн ачисене çав тери юратса пăхрĕ.

(Малалли пулать.)

АПАШ КУЛЬТУРИНЧЕ - ХĂНАСЕМ

Виçĕ çул каялла, Апаш ялĕ çумĕнче В.П. Нагорнов, А.А.Трофимов авторсем хатĕрленĕ «Апаш культури» паллă знак çĕкленсе ларчĕ. Çавăн пекех А.И.Алексеевăн ĕçĕ те, «Апаш» декорацине скульптура композицийĕ, уçăлчĕ. Çакă шăпах майăн 26-мĕшĕнче пулса иртнĕччĕ. Çав кун кашни çулах пирĕн района хăнасем килеççĕ - район администрацийĕ тата Чăваш Патшалăх гуманитари институчĕпе И.Н.Ульянов ячĕллĕ Чăваш Патшалăх университечĕ Апаш вулавĕ ирттереççĕ. Çакна Апаш культурипе халăха паллаштарас, тăван ен историне таранн̆ан пĕлес тĕллевпе йĕркелеççĕ.

Эрне кун «Апаш» композици патĕнче чăваш тумĕ тăхăннă çынсене, çамрăксене нумайăшĕ курчĕ. Кунта пуçтарăннисем ваттисене асăнчĕç. «Эй, Ана амăшĕ, Эй Вут амăшĕ, эй, Шыв амăшĕ, çак палăка сыхласамăрччĕ...»- театраллă йăлана О.А.Ерилеева ертсе пыракан Апашри клуб-музейри халăх театрне çӳрекенсем ирттерчĕç. Кун хыççăн хăнасем клуб-музее çитрĕç. Район администрацийĕн ячĕпе пухăннисене социаллă аталану уйрăмĕн начальникĕ В.Н.Мустаев саламларĕ.

Кăçал çĕнĕлĕх те пулчĕ - пĕрремĕш хут вулава Апаш шкулĕн вĕренекенĕсем хутшăнчĕç. ЧПУ студенчĕсен, истори факультечĕн 1-мĕш тата 3-мĕш курсĕсенче вĕренекенсен ĕçĕсене интересленсех итлерĕç вĕсем. Хăйсен вĕрентекенĕ пулнă, халĕ кануури Р.А.Евдокимова Апаш ялĕн историне анлă пĕлнине кăтартрĕ. Унăн пуххисем студентсене те интереслентерсе ячĕç. Шкула çӳрекенсем, 6-мĕш класри Никита Антонов, Ирина Суркова, Надежда Александрова Улăп паттăр çинчен халап калама пит ăста вара.

А.СУСМЕТОВА фото ӳкерчĕкĕ.

Палăртма кăмăллă, кунта Санкт-Петербургри зоологи институчĕн аспирантки Е.А.Петрова, «Терра инкогнито» естествăлла истори пĕрлешĕвĕн председателĕ А.Ю.Березин тата ыттисем те килнĕ.

Апаш культурин палăкĕ патĕнчи улăп тăпри çинче фольклор коллективĕ сумлă хăнасене Апашран тухса каяс умĕн çулăма пуç çапнин йăлине кăтартса пачĕç.

Çак кунах мероприяти йĕркипе вулава хутшăнакансем Пикшикри улăп тĕми патĕнче пулчĕç. Çакă та Апаш культурин палăкĕ шутланать. Ăна 1926 çулта Хусан университечĕн профессорĕ В.Ф.Смолин тупса палăртнă. Пикшикрен çур километр кунтарах вырнаçнă тĕмере 27 тĕмескерен 14-шне 1957-58 çулсенче Н.Л.Мерперт уçнă. Хăнасене кунта Шорккари фольклор коллективĕ тата Çатра-Хочехмат шкулĕнчи ача-пăча фольклор коллективĕ хапăл туса кĕтсе илчĕ. Çăл куç типмест - пурнăç пĕтмест, аваллăх вĕрет - чăвашлăх кĕрлет тесе ахальтен каламан ĕнтĕ. Иртнине пĕлекен халăхăн малашлăхĕ пурах.

А.СУСМЕТ.

✵ Йăла-йĕркене тытса пыраççĕ Апашсем.

ОБЪЯВЛЕНИЯ. ПĔЛТЕРӲСЕМ

☎ 2-13-80

Ăшшăн саламлатпăр

Кӳкеçри лицейра ĕçлекен В.К.Леонтьевана вĕренӳ çулĕ вĕçленнĕ ятпа саламлатпăр. Кирлĕ самантра ачасен аслă тусĕ пулма пĕлнишĕн тав тăватпăр. Ăнăçу, çирĕп сывлăх сире!

4 «в» класс пĕтерекенсемпе вĕсен ашшĕ-амăшĕ.

Торговый дом «Агросоюз 21 регион» организует

пункты приема продовольственного - картофеля(включая ранний урожай) и свеклы столовой у сельхозпредприятий и частных лиц урожая 2006 года. Пункты приема будут организованы на базе:

СПК «Слава» с. Ишаки,
СПК - колхоз «Пучах» д. Пархикасы,
колхоз «1-ое Мая» с. Икково.

По вопросам реализации обращаться по тел.: 53-2-12 (Пучах), 2-12-40 (Слава).

К сведению пайщиков Ишлейского райпо

До 30 июня 2006 года проводится перерегистрация пайщиков Ишлейского райпо. Обратиться по месту жительства в магазины райпо к доверенным лицам или в райпо. При себе иметь паспорт, налоговое свидетельство (ИНН), паевую книжку.

Постановлением собрания уполномоченных райпо от 16 февраля 2006 года сумма паевого взноса установлена 50 рублей. Все пайщики должны стать полнопайными и пройти перерегистрацию . При отсутствии денег в счет взноса магазинами принимаются сельхозпродукция, шерсть, лекарственные травы, вторсырье (макулатура, тряпье, пленки)

Неполнопайные пайщики и не прошедшие перерегистрацию, исключаются из числа пайщиков райпо.

Телефоны: 31-2-71 бухгалтерия, 31-3-57 ОК, 31-5-07 правление

Совет Кугесьского райпо извещает о том, что с 29 мая по 25 июня 2006 года начинается перерегистрация пайщиков Кугесьского райпо. Просим пайщиков обратиться к доверенным лицам-завмагазинам деревень или в офис райпо по адресу п.Кугеси ул.Советская,4а. При себе иметь паевые книжки. Не прошедшие перерегистрацию будут автоматически исключены из состава пайщиков райпо согласно постановлению собрания уполномоченных Кугесьского райпо от 16.02.2006 г.

Аукцион с открытой формой подачи предложений о цене по продаже транспортных средств, объявленный управлением экономики, имущественных и земельных отношений администрации Чебоксарского района 26 апреля 2006г. признан несостоявшимся по причине отсутствия заявок.

Комиссия по проведению аукциона.

Участники долевой собственности Русакова Р.Н., Русакова Е.Ю., Русаков А.Ю., проживающие в д.Кибечкасы, ул.Совхозная, д.18, Андреев В.А., проживающий в д.Адылъялы, ул. Крестьянская, д.28, сообщают о своем намерении выделить земельный участок по следующим ориентирам и площадям: в поле №2 второго севооборота южнее д.Адылъялы площадью по 1,47 га пашни. Площадь образуемого участка осуществляется в пределах кадастровой стоимости, установленной для с/х угодий, в границах которых образуется данный земельный участок. Возражения просим присылать в течении месяца в наш адрес и в адрес МРО №5 Управления Роснедвижимости по ЧР, п.Кугеси, ул.Шоссейная, д.9.

Дополнение к объявлению. В газете «Тăван Ен»в № 4 от 19.01.2005 г. в объявлении собственников земельных долей Ешметьева А.А. и др. прошла неточность. После слов «в поле №2» следует добавить «третьего». Вместо выбывших 4 долевиков приняты Ильин Ф.Я., Ильина А.И., Ильин Я.П. Далее следует читать по тексту.

✵ ✵ ✵

Иккассинчи вăтам шкул коллективĕ нумай çул учительте ĕçленĕ

Анна Прокопьевна КУДРЯВЦЕВА

вилнĕ пирки чĕререн хурланни çинчен пĕлтерет.

Тренккассинчи вăтам шкул коллективĕ çак шкулта нумай çул хушши ĕçленĕ

Маргарита Николаевна АНТОНОВА

вăхăтсăр вилсе кайнишĕн чĕререн хурланнине пĕлтерет.

Предполагается предоставление в собственность за плату земельного участка площадью 0,12 га с кадастровым номером 21:21: 07 15 02: 00 22, расположенного по адресу: Чувашская Республика, Чебоксарский район, д.Устакасы, ул. Зеленая, д.16 А (земли поселений), для огородничества.

Продается телка 1 год 4 месяца. Адрес: Чебоксарский район, дер.Мокшино, Филиппов Валентин Филиппович.

Участник долевой собственности СХПК «Сад» Семенов А.И., проживающий в г.Чебоксары, ул.Парижской коммуны 12-4 сообщает о своем намерении выделить земельные участки: площадью 0,747 га и 0,4 га в кадастровом квартале 21:01:02 07 04, площадью 0,58 га и 0,273 га в кадастровом квартале 21:01:02 06 02 в районе ул.Б.Хмельницкого в г.Чебоксары. Возражения прошу направлять в мой адрес и в МУП «Земельное Управление по адресу: г.Чебоксары, ул.50 лет Октября, 10 а, в течение месяца со дня публикации.

Продаю: пиломатериал хвоя. Дешево. Цены от 1300 руб за 1 $м^3$. Срубы, любой размер на заказ. Тел. 2-22-17; 2-38-66; 67-68-19.

Участники долевой собственности на землепользование СХПК «Туруновский» Чебоксарского района ЧР жители деревни Вурманкас-Туруново на основании решения общего собрания участников долевой собственности СХПК «Туруновский» от 16 апреля 2006 года сообщаем о своем намерении выделиться из долевых земель СХПК «Туруновский» в счет доли в праве в поле №6 полевого севооборота с северовосточной стороны приусадебных земельных участков жителей ул. Молодежная, д.Вурманкас-Туруново. При этом Петрова В.Д. с площадью 4,18 га (пашня) участок непосредственно примыкающий к приусадебному земельному участку кадастровый № 21:21:300501:0126 дома № 10 кадастровый № 21:21:300501:0125 Васильева Н.И., Александров А.Н., Александрова К.А., Спиридонов С.А., Васильев А.В., Яковлева А.П., Яковлев И.Я., с площадью 2,09 га (пашня) на каждого собственника земельной доли от участка Петровой В.Д. в сторону автодороги в с.Туруново, а Ефимов Г.Е. с площадью 4,18 га (пашня) и Ефимова З.П., Ефимов А.Г., Ефимов А.Г., Дмитриев И.Д., Дмитриева А.П., Дмитриев В.И., Дмитриева И.И., Мазеев В.С., Мазеев А.С., Сергеева А.М., Степанова А.И., Степанова Н.А., Терентьев А.Г., Иванова Н.Е., а также Николаев В.В., проживающий в г.Чебоксары, пр.Мира 98-143 по 2,09 га (пашня) на каждого собственника земельной доли от участка Петровой В.Д. в сторону реки «Кушканарка».

Возражения принимаются в течение месяца со дня опубликования настоящего объявления в адрес МРО №5 Управления Роснедвижимости по ЧР п.Кугеси, ул.Шоссейная, 9.

Предполагается предоставить в собственность земельный участок площадью 0,03 га, расположенный на территории Синьяльского сельского поселения Миряковой В.Ф.

Участники долевой собственности на землепользование СПК «Пучах» Чебоксарского района Сурков Валерий Викторович 0,63 га, Быстрова Наталия Викторовна 0,63 га, Морышкина Галина Викторовна 0,62 сообщают о своем намерении выделить земельный участок второго поля юго-восточней д.Синьял-Покровское площадью 1,88 га пашни. Возражение просим присылать по адресу: п.Кугеси, ул.Шоссейная, 15.

Участники долевой собственности землепользования СХПК «Атăл» Плотникова В.И., прож. в д.Хорнзоры, ул.Березовая, д.17, Матюшкина Н.Н., прож. в д. Кибечкасы, ул. Совхозная, д.31 сообщают о своем намерении выделить земельные участки в поле №2 второго полевого севооборота около д.Адылъялы по 1,47 га. Возражения просим присылать в течение месяца со дня выхода в печать по адресу: п.Кугеси, ул. Шоссейная, д.9.

Предполагается предоставление в собственность за плату земельного участка площадью 0,10 га с кадастровым номером 21:21:070105:0057 (земли поселений) для огородничества, расположенного по адресу: ЧР, Чебоксарский район, с.Синьялы, ул.Мельничная.

Участник долевой собственности на землепользование СХПК им.И.Г.Кадыкова Чебоксарского р-на ЧР Иванов А.С, прож-й по адресу: Чебоксарский район, п.Кугеси, ул.Энгельса, д.10, сообщает о своем намерении выделить земельный участок по следующим границам, полям севооборота, ориентирам и площадям: 1) I поле 1-го полевого севооборота, раб. участок №1, 100 м южнее здания ветеринарной лечебницы по ул.Розовая, д.1 г.Чебоксары, , площадью до 0,36га на пашне, для создания личного подсобного хозяйства, в счет 1/8496 долей в праве общей долевой собственности от 2598,54 га. Площадь образуемого участка осуществляется в пределах кадастровой стоимости, установленной для сельскохозяйственных угодий, в границах которых образуется данный земельный участок. Возражения прошу присылать в течении месяца со дня выхода в печать настоящего объявления в мой адрес.

Предоставляется в собственность за плату гражданину Федорову Вадиму Михайловичу земельный участок площадью 0,35 га с кадастровым номером 21:21:07 10 01:0072, расположенный по адресу: Чувашская Республика, Чебоксарский район, д.Чиршкасы (земли поселений), для ведения личного подсобного хозяйства без права возведения на нем зданий и строений.

Адрес: с.Синьялы, ул.Центральная, д.34 Администрация Синьяльского сельского поселения

ТĂВАН ЕН
("КРАЙ РОДНОЙ")
Чебоксарская районная газета

Учредители:
Министерство культуры, по делам национальностей, информационной политики и архивного дела Чувашской Республики,
РГУ " Редакция Чебоксарской районной газеты "Тăван Ен",

Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по Приволжскому федеральному округу 8 ноября 2005г. ПИ №ФС 18-2477

429500, Чебоксарский район, пос. Кугеси, ул. Шоссейная, 13.

Газета выходит на чувашском языке, с периодической подачей страниц на русском, два раза в неделю - по средам и субботам.

Рукописи не возвращаются и не рецензируются. Опубликованные мнения не всегда совпадают с точкой зрения редакции. За достоверность материалов ответственность несут авторы. За содержание рекламы ответственность несет рекламодатель.

Гл. редактор - 2-12-61, отдел сельского хозяйства, отдел писем ,отдел общественно-политической жизни - 2-21-88, бухгалтерия - 2-13-80, 2-12-59. E-mail: tavan.ru.@mail.ru; gazeta@chebs.cap.ru

Номер отпечатан в ГУП "ИПК Чувашия". Тел.21-00-23.

Гл. редактор В.Т.СОРОКИН

Дежурный по номеру: И.В.ВАСИЛЬЕВА

Печать офсетная. Объем 1,0 печ. лист.
Номер подписан в печать: 30.05.2006 г. в 16 час. 00 мин.
Тираж 1815. Заказ № .
Индекс газеты - 54820.